

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริจาคโลหิตของผู้ที่มาบริจาคโลหิต ณ ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 สภากาชาดไทย จังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการในการบริจาคโลหิตของหน่วยงานในการรับบริจาคโลหิต ศึกษาพฤติกรรม แรงจูงใจ ทักษะและความรู้ของผู้ที่มาบริจาคโลหิตรวมถึงปัจจัยส่วนบุคคลที่มีต่อผลจำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิต โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้ที่มาบริจาคโลหิต ณ ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 400 คน เป็นผู้กรอกคำตอบในแบบสอบถามด้วยตนเอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ ร้อยละ และการวิเคราะห์วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถแบ่งออกได้ 4 ส่วนคือ กระบวนการในการรับบริจาคโลหิตของหน่วยงานรับบริจาค ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่มาบริจาคโลหิต พฤติกรรมการ แรงจูงใจ ทักษะ ความรู้ของผู้ที่มาบริจาคโลหิตและปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิต

5.1.1 กระบวนการในการรับบริจาคโลหิตของหน่วยงาน

ขั้นตอนการบริจาคโลหิตผู้บริจาคควรมีการเตรียมตัวก่อนมาบริจาค คือนอนพักผ่อนให้เพียงพอ ,สุขภาพร่างกายแข็งแรง, ไม่เป็น โรคติดต่อหรือโรครื้อรังเป็นต้น และหลังบริจาคโลหิตนอนพักอย่าเพิ่งลุกจากเตียง, รับประทานอาหารน้ำให้มากกว่าปกติ, ควรดื่อกิจกรรมที่ต้องใช้กำลังมากสำหรับการบริจาคโลหิต เริ่มแรกกรอกประวัติ วัดความดัน เจาะหาความเข้มข้นของเลือด บริจาคโลหิต รับประทานของว่าง จะได้โลหิตจำนวน 1 ยูนิตต่อ 1 คน

ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 สภากาชาดไทย จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีการคัดกรองคุณภาพของผู้ที่มาบริจาคโลหิต โดยเริ่มตั้งแต่การกรอกแบบสอบถาม ตรวจหาความเข้มข้นของเลือด ตรวจหาเชื้อโรคด้วยเครื่องมือและเทคนิคที่ NAT และ TMA จากนั้นนำโลหิตที่ผ่านการตรวจคุณภาพแล้วไปแยกเป็นส่วนประกอบต่างๆตามความต้องการของผู้ป่วย โดยมีเก็บรักษาให้ตู้แช่แข็งเพื่อรักษาอุณหภูมิให้คงที่ รอการจ่ายโลหิตให้กับโรงพยาบาลต่อไป

5.1.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่มาบริจจาคโลหิต

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 63.5 เพศหญิงร้อยละ 36.5 ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปีร้อยละ 31.0 รองลงมาคือช่วงอายุ 21-30 ปีร้อยละ 28.0 สถานภาพสมรสส่วนใหญ่เป็น โสดร้อยละ 56.2 ส่วนใหญ่ด้านศาสนา เชื่อชาติ และ ภูมิลำเนาเป็นร้อยละ 97.5, 99.2 และ 71.0 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 39.1 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช.ร้อยละ 28.9 อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน เป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 32.0 มีรายได้ตั้งแต่ 10,000 ถึง 50,000 บาทร้อยละ 49.3 เป็นส่วนใหญ่ ไม่มีโรคประจำตัวร้อยละ 93.3 กรุ๊ปเลือดกรุ๊ปโอร้อยละ 44.5 เป็นส่วนใหญ่

5.1.3 พฤติกรรมการมาบริจจาคโลหิต

ผลการศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเดินทาง ประมาณ 26-30 นาทีร้อยละ 29.8 รองลงมาคือ ประมาณ 16-20 นาทีร้อยละ 19.5 สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มา บริจจาคโลหิตกับภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 ส่วนใหญ่เคยมาบริจจาคร้อยละ 78.5 โดยมาทุกๆ 3 เดือนมากที่สุดร้อยละ 53.3 สำหรับผู้ที่ไม่เคยมาบริจจาคโลหิตมาก่อนซึ่งครั้งนี้เป็นครั้งแรกมีร้อยละ 21.5 โดยมีเหตุผลที่มาบริจจาคโลหิตกับภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 คือเหตุผลด้านบริการของ หน่วยงานโดยเฉพาะมีอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยสะอาด ได้มาตรฐานร้อยละ 33.6 รองลงมาคือ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่มีความสุภาพเป็นกันเองร้อยละ 28.6 ด้านส่วนตัวกลุ่มตัวอย่างมีความ ต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ร้อยละ 53.5 รองลงมาคือมีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์กำหนดร้อยละ 26.2 ด้านสถานที่มีการตกแต่งสวยงามทำให้รู้สึกประทับใจร้อยละ 31.3 โดยกลุ่มตัวอย่างเดินทางมา บริจจาคโลหิตด้วยรถจักรยานยนต์มากที่สุดร้อยละ 43.0 รองลงมาคือ รถยนต์ส่วนบุคคลร้อยละ 42.3 และเดินทางมาเพียงคนเดียวเป็นส่วนใหญ่ร้อยละ 48.2 รองลงมาคือ มากับเพื่อนร้อยละ 37.5 และมา กับผู้ปกครองน้อยที่สุดคือร้อยละ 0.8 และมาบริจจาคโลหิตตามความสะดวกของตนมากที่สุดร้อยละ 58.9 รองลงมาคือ มาบริจจาคโลหิตตามวันสำคัญต่างๆเช่น วันพ่อ วันแม่ ร้อยละ 23.4

ด้านแรงจูงใจส่วนใหญ่ในการมาบริจจาคโลหิตของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างไม่มีความรู้สึกลัวที่จะบริจจาคโลหิตร้อยละ 94.3 ถูกชักชวนให้มาบริจจาคโลหิตด้วยกันร้อยละ 62.2 ไม่มีความต้องการของที่ระลึกหลังจากบริจจาคโลหิตร้อยละ 72.0 โดยเชื่อว่าทำแล้วได้บุญกุศลร้อยละ

97.8 มีความภาคภูมิใจที่ได้ทำร้อยละ 99.0 ส่วนใหญ่พอใจกับการบริการของเจ้าหน้าที่ร้อยละ 98.8 ในด้านบุคคลกลุ่มตัวอย่างเลือกตอบที่เป็นปัจจัยต่อแรงจูงใจคือด้านตนเองค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ด้านสื่อประชาสัมพันธ์กลุ่มตัวอย่างเลือกคือด้านการบอกต่อด้วยปากต่อปากมากที่สุดค่าเฉลี่ย 3.28 ด้านสังคม แรงจูงใจที่ได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ได้รับความภาคภูมิใจที่ได้บริจาคโลหิตค่าเฉลี่ย 4.21 ส่วนด้านของรางวัลอยู่ในระดับค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน

ด้านทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับความเชื่อทางศาสนาที่ว่า การบริจาคโลหิตทำให้ได้รับบุญกุศลมากเป็นส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ย 2.90 รองลงมาคือเห็นว่าอยากจะบริจาคโลหิตไปจนกว่าจะไม่สามารถบริจาคได้ค่าเฉลี่ย 2.82 และไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า การบริจาคโลหิตทำให้อ้วนค่าเฉลี่ย 1.49

ด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต กลุ่มตัวอย่างทราบว่าพักผ่อนเพียงพออย่างน้อย 6 ชั่วโมงต่อเนื่องในคืนก่อนวันบริจาคโลหิตสามารถบริจาคโลหิตได้มากที่สุดร้อยละ 90.0 และไม่ทราบเกี่ยวกับการซื้อขายโลหิตมากที่สุดร้อยละ 63.2

5.1.4 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิต

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิตของกลุ่มตัวอย่างกับภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 สภากาชาดไทย จังหวัดเชียงใหม่ โดยวิธีการวิเคราะห์ห้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square) พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อแบบจำลองได้แก่ อายุและเพศของผู้ที่มาบริจาคโลหิต มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิตในทิศทางเดียวกัน

อายุของผู้บริจาคโลหิต เป็นปัจจัยที่ทำให้จำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิตเพิ่มขึ้น โดยผู้ที่มีอายุเพิ่มมากขึ้นมีโอกาสที่จะไปบริจาคโลหิตมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อยกว่า ทั้งยังมีความต้องการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และเห็นว่าเป็นสิ่งที่สังคมต้องรับผิดชอบร่วมกัน เนื่องจากมีวุฒิภาวะ ประสบการณ์ การดำเนินชีวิตมากกว่าผู้ที่อายุน้อยกว่า

เพศของผู้บริจาคโลหิต โดยเฉพาะเพศชายเป็นปัจจัยที่ทำให้จำนวนครั้งในการบริจาคโลหิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากเพศชายเป็นเพศที่แข็งแรงกว่าเพศหญิง สามารถฟื้นฟูร่างกายได้รวดเร็วกว่า ทำให้สามารถกลับมาบริจาคโลหิตได้เร็วกว่าเพศหญิง อีกทั้งเพศหญิงยังมีข้อจำกัดมากกว่าเพศชายในเรื่องของการมีประจำเดือน การคลอดบุตร เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิต คือ อายุ และเพศ ปัจจัยด้านอายุควรรปลูกฝังให้มีจิตสาธารณะ ตั้งแต่อายุน้อย จัดกิจกรรมให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม และให้มีการเรียนรู้ช่วยเหลือกันเป็นกลุ่ม เมื่อเป็นผู้ใหญ่จะได้มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมและเป็นการเพิ่มจำนวนผู้บริจาคโลหิตให้มากขึ้น ในกลุ่มอายุช่วง 20-30 ปี สำหรับปัจจัยด้านเพศ ควรณรงค์ให้เพศชายออกมาบริจาคโลหิตกันให้มากขึ้น แจ้งข้อมูลข่าวสารที่เป็นจริงเกี่ยวกับจำนวนที่ยังไม่เพียงพอที่จะรับบริจาคให้รับทราบ และณรงค์เชิญชวนเพศหญิงที่มีสุขภาพแข็งแรง ออกมาบริจาคโลหิตกันให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มจำนวนโลหิตให้พอกับความต้องการ

ผู้ที่บริจาคเป็นครั้งแรก ควรจัดกิจกรรม และกระตุ้นให้อยากกลับมาบริจาคโลหิตอีกเป็นประจำสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง และสร้างจิตสำนึกที่ดีในการช่วยเหลือสังคมตั้งแต่อายุน้อย ให้ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ การอยู่ร่วมกันในสังคม เมื่อถึงเวลาที่จะบริจาคโลหิตได้ มีคุณสมบัติครบตามเกณฑ์กำหนดก็สามารถที่จะบริจาคได้ สำหรับผู้ที่บริจาคเป็นประจำควรจัดกิจกรรม ชมรมต่างๆขึ้นเพื่อส่งข่าวสารแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ระหว่างในชมรมและเผยแพร่ไปยังบุคคลที่ไม่เคยบริจาคให้อยากบริจาคโลหิตเพิ่มขึ้น เพิ่มการประชาสัมพันธ์ รายงานสถานภาพความต้องการปริมาณโลหิตในแต่ละเดือน หรือช่วงเวลาไหนที่มีความจำเป็นต้องการใช้โลหิตเป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการรักษาจำนวนผู้ที่บริจาคโลหิตให้กลับมาบริจาคอยู่สม่ำเสมอ

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษานี้เป็นการสำรวจผู้ที่มาบริจาคโลหิต ณ ภาคบริการโลหิตแห่งชาติที่ 10 สภากาชาดไทย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่ามีปัจจัยด้านอายุและเพศ ที่มีผลต่อจำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิต ซึ่งมีค่าร้อยละ 32.2 ยังคงขาดปัจจัยอื่นๆที่ส่งผลต่อจำนวนครั้งในการมาบริจาคโลหิต อีกร้อยละ 67.8 ซึ่งอาจจะศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยในด้านอื่นๆอีก เช่น ปัจจัยที่ไม่ใช่ส่วนบุคคล, ต้นทุนค่าเสียโอกาสในการมาบริจาคโลหิต เป็นต้น เพื่อทำให้จำนวนโลหิตเป็นไปตามเป้าหมาย และการศึกษาในครั้งนี้ทำการสำรวจในพื้นที่ตั้งรับ โดยให้ผู้บริจาคเข้ามาบริจาคโลหิตเอง ซึ่งจำนวนโลหิตที่ได้ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ดังนั้นควรที่จะมีการศึกษาในด้านของการออกหน่วยเคลื่อนที่ รับบริจาคนอกสถานที่ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ทำให้จำนวนโลหิตมีเพิ่มมากขึ้น